

ČESKÁ REPUBLIKA

R O Z S U D E K

J M Ě N E M R E P U B L I K Y

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Jiřího Pally a JUDr. Marie Turkové v právní věci žalobkyně: **Z. V. Z.**, zast. JUDr. Vladimírem Boleslavem, advokátem, se sídlem Plzeňská 70, Praha 5, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 10. 12. 2009, č. j. 4 Cad 5/2008 - 36,

t a k t o :

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. 12. 2009, č. j. 4 Cad 5/2008 - 36, **s e z r u š u j e** a věc **s e v r a c í** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalovaná rozhodnutím ze dne 4. 9. 2007, č. X, podle § 29 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, v platném znění (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“) a Dohody mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o sociálním zabezpečení č. 116/1960 Sb. (dále jen „Dohoda“) přiznala žalobkyni od 1. 9. 2006 starobní důchod ve výši 2240 Kč měsíčně s tím, že od ledna 2007 jí náleží ve výši 2384 Kč měsíčně. V odůvodnění tohoto rozhodnutí žalovaná uvedla, že výše procentní výměry důchodu odpovídá osobnímu vyměřovacímu základu v částce 339 Kč za roky 1986-2005, přičemž takto stanovená procentní výměra činí pouze 178 Kč měsíčně, tudíž pro výpočet důchodu byla použita minimální procentní výměra ve výši 770 Kč měsíčně. Základní výměra důchodu činí 1470 Kč měsíčně, celkem tedy k datu přiznání náleží důchod 2240 Kč měsíčně.

V žalobě proti tomuto rozhodnutí a v průběhu řízení před krajským soudem žalobkyně namítla, že jí měl být starobní důchod přiznán podle výše fiktivního výdělků za období od roku 1986 do roku 1999. Odkázala na § 18 odst. 4 zákona o důchodovém

pojištění, podle něhož musí být v rozhodném období alespoň pět kalendářních roků s vyměřovacím základem. Dále poukázala na čl. 7 odst. 2 Dohody, podle kterého orgán sociálního zabezpečení smluvní strany, na jejíž území důchodce přesídlí, poskytne důchodci po jeho přesídlení důchod podle právních předpisů této smluvní strany. Rovněž tak upozornila na čl. 4 odst. 1 Dohody, podle něhož při přiznávání důchodu a jiných dávek se plně započítává doba zaměstnání na území obou smluvních stran, včetně doby zaměstnání opravňující k přiznání důchodu za výhodnějších podmínek a ve vyšší výměře.

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 10. 12. 2009, č. j. 4 Cad 5/2008 - 36, žalobu proti tomuto rozhodnutí žalované jako nedůvodnou zamítl. V odůvodnění tohoto rozsudku uvedl, že žalovaná přihlédla k další době pojištění v délce 792 dnů, avšak tento dodatečný zápočet nemá vliv na výši starobního důchodu. Žalovaná správně vyloučila všechny doby zaměstnání v Rusku do 31. 12. 1995, avšak další doby mohla vyloučit jen v těch případech, kdy žalobkyně při pobírání starobního důchodu nepracovala. Po přesídlení do České republiky zde byla žalobkyně zaměstnána, a proto žalovaná postupovala správně, když jí podle čl. 5 odst. 1 Dohody vyměřila starobní důchod z výdělku dosaženého v České republice, a nikoliv z fiktivního výdělku. Přitom bylo nutné vyjít z toho, že zde byly pouze čtyři roky s vyměřovacím základem a na této situaci by nic nezměnilo ani posunutí rozhodného období před rok 1986, takže v daném případě bylo nutno postupovat podle čl. 5 odst. 1 Dohody.

Proti tomuto rozsudku krajského soudu podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodů tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení a tvrzené nepřezkoumatelnosti rozhodnutí soudu spočívající v nedostatku jeho důvodů, které jsou uvedeny v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a d) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

K tvrzené nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku stěžovatelka konkrétně namítla, že závěr Městského soudu v Praze o nezbytnosti postupu podle čl. 5 odst. 1 Dohody postrádá podrobnější odůvodnění.

K tvrzené nezákonnosti napadeného rozsudku stěžovatelka konkrétně namítla, že soud přehlédl ustanovení čl. 5 odst. 2 věty druhé Dohody, podle něhož bylo zapotřebí v dané věci postupovat. Do České republiky totiž přesídlila v roce 2006 poté, co jí byl již v roce 1992 přiznán starobní důchod nositelem důchodového pojištění Ruské federace. Proto při vyměření českého starobního důchodu bylo zapotřebí zkoumat, ve kterém oboru pracovala v Rusku ke dni přiznání důchodu v roce 1992 a jaké kvalifikace v něm dosáhla, jakož i to, jaký byl u zaměstnanců odpovídajícího oboru a kvalifikace průměrný měsíční výdělek v České republice ke dni přiznání důchodu.

S ohledem na tyto skutečnosti stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. 12. 2009, č. j. 4 Cad 5/2008 - 36, zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanoveními § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., podle nichž byl vázán rozsahem a důvody, jež byly stěžovatelkou v kasační stížnosti uplatněny. Přitom neshledal vady uvedené v ustanovení § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Nejvyšší správní soud nejprve posoudil stížnostní námitkou o nepřezkoumatelnosti rozhodnutí Městského soudu v Praze. Jestliže by totiž odůvodnění napadeného rozsudku postrádalo rozhodný důvod pro v něm učiněný závěr o nutnosti aplikace čl. 5 odst. 1 Dohody, tak by nebylo možné se zabývat ani správností tohoto závěru. Taková situace však nenastala.

V odůvodnění napadeného rozsudku totiž soud uvedl, že žalobkyně po přesídlení do České republiky zde byla zaměstnána, a proto jí byl správně vyměřen starobní důchod z výdělku v ní dosaženého. Soud tak alespoň v nezbytné míře objasnil, v čem spatřuje základní podmínku pro použití čl. 5 odst. 1 Dohody, čímž vymezil rozhodný důvod pro jím učiněný závěr o posuzované právní otázce. Proto i když napadený rozsudek v tomto směru postrádá podrobnější odůvodnění, nelze ho považovat za nepřezkoumatelný.

Nejvyšší správní soud tedy neshledal stížnostní námitku o nepřezkoumatelnosti rozsudku krajského soudu důvodnou.

Proto mohl v další stížnostní námitce posoudit, zda právní otázka v napadeném rozsudku řešená, byla posouzena správně či nikoliv.

V projednávané věci je podstatou sporu způsob stanovení výdělku pro účely vyměření starobního důchodu stěžovatelce. Ta se totiž dovolávala použití čl. 5 odst. 2 Dohody, podle něhož: *„Občanům, kteří přesídlili z území jedné smluvní strany na území druhé smluvní strany a po přesídlení nepracovali, vyměří se důchody a jiné dávky z průměrného měsíčního výdělku zaměstnanců obdobného oboru a kvalifikace ke dni přiznání důchodu nebo jiné dávky v zemi, do níž přesídlili. Stejně se postupuje při výpočtech důchodu a jiných dávek u občanů, kteří přesídlili z jedné země do druhé po přiznání důchodu nebo jiné dávky.“* S odkazem na toto ustanovení stěžovatelka dovodila, že pokud přesídlila na území České republiky po přiznání starobního důchodu ruským orgánem sociálního zabezpečení, musel jí být po přesídlení vyměřen český starobní důchod z průměrného měsíčního výdělku, který ke dni jeho přiznání dosáhli v České republice zaměstnanci obdobného oboru a kvalifikace, a to bez ohledu na to, zda po přesídlení pracovala či nikoliv. Naproti tomu krajský soud a žalovaná odkázaly na čl. 5 odst. 1 Dohody, který zní takto: *„Občanům, kteří přesídlili z území jedné smluvní strany na území druhé smluvní strany a po přesídlení pracovali, vyměřují se důchody a jiné dávky z výdělku dosaženého v zaměstnání v zemi, do níž přesídlili.“* Na základě uvedeného ustanovení pak tyto orgány dospěly k závěru, že pokud stěžovatelka po přesídlení pracovala, musel jí být vyměřen starobní důchod z výdělku, který v České republice dosáhla, i když jí byl před přesídlením přiznán ruský starobní důchod.

Krajský soud i žalovaná si však učinily úsudek o výkonu práce stěžovatelky po přesídlení jen na základě zjištění, že stěžovatelka dosáhla v České republice výdělku a v rozhodném období pro stanovení osobního vyměřovacího základu tak získala rovněž

české doby pojištění. Samotným pobytem stěžovatelky v České republice za účelem výkonu výdělečné činnosti však nemohlo dojít k jejímu přesídlení. Nejvyšší správní soud totiž v rozsudku ze dne 20. 5. 2010, č. j. 6 Ads 56/2009 - 52, který lze vyhledat na www.nssoud.cz, dovodil, že „přesídlení ve smyslu Dohody o sociálním zabezpečení uzavřené mezi ČSR a SSSR nastává nejdříve datem vydání souhlasu s tímto přesídlením podle čl. II Protokolu k Dohodě; za souhlas je třeba považovat povolení k trvalému pobytu podle § 66 a násl. zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky.“ S tímto výkladem pojmu přesídlení, jenž byl v uvedeném judikátu velmi obsáhle odůvodněn, se Nejvyšší správní soud plně ztotožňuje i v nyní projednávané věci a neshledává žádného důvodu se od něho odchýlit.

Použití čl. 5 odst. 1 Dohody tedy v dané věci přicházelo v úvahu jen kdyby stěžovatelka pracovala na území České republiky po získání povolení k trvalému pobytu. Až za této situace by totiž bylo možné zvažovat, zda přiznání starobního důchodu ruským orgánem sociálního zabezpečení před přesídlením stěžovatelky na území České republiky představuje právně relevantní skutečnost, nebo zda je rozhodující, že žadatelka po přesídlení pracovala a dosáhla tak v České republice výdělku, z něhož jí bylo možné vyměřit starobní důchod, aniž by muselo být vycházeno z fiktivního výdělku uvedeného v čl. 5 odst. 2 Dohody.

Tato základní podmínka pro případnou aplikaci čl. 5 odst. 1 Dohody však nebyla v nyní projednávané věci splněna. Stěžovatelka totiž sice pracovala na území České republiky v době od 1. 11. 2002 do 31. 12. 2002, od 1. 11. 2003 do 30. 11. 2003, od 1. 10. 2004 do 31. 10. 2004 a od 1. 11. 2005 do 30. 11. 2005, jak je zřejmé z jejího osobního listu důchodového zabezpečení, který je založen ve správním spise, nicméně povolení k trvalému pobytu jí bylo uděleno až dne 31. 7. 2006. O této skutečnosti nepochybně svědčí fotokopie průkazu o povolení k pobytu, v němž se uvádí, že byl vydán dne 31. 7. 2006 s dobou platnosti na deset let pro typ povolení k trvalému pobytu. Tyto údaje uvedené v průkazu o povolení k pobytu plně korespondují s ustanoveními § 78 a § 79 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, které upravují problematiku vydávání a obsahu průkazu o povolení k pobytu v návaznosti na udělení povolení k trvalému pobytu. Průkaz o povolení k pobytu se podle § 74 odst. 2 věty první zákona č. 326/1999 Sb. vydává namísto písemného vyhotovení rozhodnutí, takže udělení povolení k trvalému pobytu stěžovatelce ke dni 31. 7. 2006 nemůže zpochybnit to, že se takové rozhodnutí ve správním spise nenachází. V něm je obsažena fotokopie potvrzení o povoleném pobytu na území, které se podle § 74 odst. 2 věty druhé zákona č. 326/1999 Sb. vydává spolu s průkazem o povolení k pobytu. Podle tohoto potvrzení je stěžovatelka dne 31. 7. 2006 přihlášena k trvalému pobytu na adrese Praha 8 - Kobylisy, M. 1093/32. Navíc o udělení trvalého pobytu stěžovatelce ke dni 31. 7. 2006 svědčí i to, že podle potvrzení Penzijního fondu Ruské federace ze dne 15. 8. 2006, č. X, byla stěžovatelce z důvodu jejího trvalého pobytu v České republice zastavena od 1. 9. 2006 výplata ruského starobního důchodu, který pobírala od 28. 12. 1992.

Přestože tedy otázka udělení povolení k trvalému pobytu nebyla ve správním řízení ani v řízení před krajským soudem řešena, může Nejvyšší správní soud na základě listin založených ve správním spise učinit jednoznačný závěr, že stěžovatelka toto povolení získala ke dni 31. 7. 2006. Teprve až tímto dnem tedy došlo ve shodě se závěrem

vysloveným v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 5. 2010, č. j. 6 Ads 56/2009 - 52, k jejímu přesídlení na území České republiky. Krátce po udělení trvalého pobytu pak stěžovatelka požádala o starobní důchod, který jí byl přiznán od 1. 9. 2006, přičemž podle § 18 odst. 1 věty první zákona o důchodovém pojištění nebylo při stanovení osobního vyměřovacího základu vycházeno z období kalendářního roku, ve kterém k přiznání důchodu došlo, takže v tomto směru byly zohledněny jen její výdělků dosažené do konce roku 2005. Za tohoto stavu věci lze konstatovat, že stěžovatelka po přesídlení na území České republiky nepracovala a nedosáhla tak v této zemi výdělků, z nichž by bylo možné podle zákona o důchodovém pojištění vyměřit starobní důchod. Hypotéza pro použití normy obsažené v čl. 5 odst. 1 Dohody tedy nebyla v projednávané věci naplněna, takže stěžovatelce musel být český starobní důchod vyměřen podle odstavce druhého téhož ustanovení Dohody z průměrného měsíčního výdělku, který ke dni přiznání důchodu dosáhli v České republice zaměstnanci obdobného oboru a kvalifikace.

V nyní projednávané věci tedy nebyla splněna základní podmínka pro použití čl. 5 odst. 1 Dohody, takže Městský soud v Praze pochybil, když z tohoto ustanovení vycházel. V žalobním řízení tedy došlo k nesprávnému posouzení právní otázky, v důsledku čehož byl naplněn důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Za tohoto stavu věci se již Nejvyšší správní soud nemusel zabývat tím, zda-li by v případě práce stěžovatelky po přesídlení na území České republiky ve spojení s přiznáním starobního důchodu ruským orgánem sociálního zabezpečení před přesídlením musel být při vyměření českého starobního důchodu aplikován první odstavec čl. 5 Dohody, nebo jeho odstavec druhý. Rovněž tak již nebylo zapotřebí posuzovat správnost dalších závěrů vyslovených v napadeném rozsudku, které se vztahovaly k způsobu vyměření důchodu podle nesprávně aplikovaného čl. 5 odst. 1 Dohody.

S ohledem na všechny shora uvedené skutečnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost je důvodná. Proto podle § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. napadený rozsudek Městského soudu v Praze zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm bude Městský soud v Praze v souladu s ustanovením § 110 odst. 3 s. ř. s. vázán výše uvedeným právním názorem. V novém rozhodnutí pak podle § 110 odst. 2 věty první s. ř. s. rozhodne i o náhradě nákladů řízení o této kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. června 2010

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu